

А. П. СамаўкінаУстанова адукацыі «Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт», вул. Войкава, 21,
225404 Баранавічы, Рэспубліка Беларусь, alice.books@mail.ru**ВОБРАЗ СТАЛІЧНАГА ЖЫХАРА Ў АПАВЯДАННЯХ
СУЧАСНЫХ БЕЛАРУСКІХ АЎТАРАЎ**

Фальклор з'яўляецца адным з відаў мастацкай творчасці, які вызначае чалавечае жыццё. Ён захоўвае міфы, легенды і паданні аб тагасветных мірах і істотах, што ў іх жывуць, а таксама перадае нашчадкаў каштоўнасці, страхі і надзеі іх роду. Гарадское фэнтэзі, нягледзячы на сучасную форму, у значнай ступені абапіраецца на фальклорныя карані. У дадзеным артыкуле на прыкладзе зборніка апавяданняў сучасных беларускіх аўтараў «(Ня)чысты Мінск» разглядаюцца асаблівасці вобразаў сталічных жыхароў, якія з'яўляюцца: 1) звычайнымі людзьмі; 2) звычайнымі людзьмі, якія валодаюць незвычайнымі здольнасцямі; 3) нелюдзьмі, гэта значыць прадстаўнікамі «таго свету». Робіцца выснова аб тым, што ўсе яны валодаюць аднолькавымі якасцямі і жаданнямі, а таксама разуменнем таго, што працяг жыцця магчымы толькі дзякуючы захаванню векавых традыцый і існаванню непарыўнай сувязі паміж пакаленнямі.

Ключавыя словы: горад; урбаністыка; Мінск; беларуская літаратура; фэнтэзі; гарадскі фальклор.
Бібліягр.: 10 назваў.

A. P. SamaukinaInstitution of Education "Baranavichy State University", 21 Voykova Str., 225404 Baranavichy,
the Republic of Belarus, alice.books@mail.ru**THE IMAGE OF A METROPOLITAN RESIDENT IN THE MODERN
SHORT STORIES BY BELARUSIAN AUTHORS**

Folklore is one of the genres of literature that defines human life. It preserves myths, legends and tales about supernatural worlds and the creatures that inhabit them, and also passes on to the next generations the values, fears and hopes of their kind. Urban fantasy, despite its modern form, relies heavily on folklore roots, literally "growing" from folklore. Using the example of the collection of short stories by modern Belarusian authors "(Nya)chysty Minsk", this article examines the peculiarities of the images of the capital's residents, who are 1) ordinary people; 2) ordinary people with unusual abilities; 3) creatures, i. e. representatives of the other world. It is concluded that they all have the same qualities and desires, as well as the understanding that the continuation of life is possible only through the observance of age-old traditions and the existence of an unbroken bond between generations.

Key words: city; urban studies; Minsk; Belarusian literature; fantasy; urban folklore.
Ref.: 10 titles.

Уводзіны. Ва ўсе часы фальклор аказваў і працягвае аказваць вялікі ўплыў на мастацкую літаратуру — жанры, вобразы, матывы, чытацкі густ і г. д. Для кожнай значнай падзеі чалавечага жыцця існаваў пэўны твор вуснай народнай творчасці — песня, прымаўка, абрад, казка: «у аснове фальклорных сюжэтаў на ранніх стадыях існавання чалавека ляжалі агульныя міфалагічныя ўяўленні, элементы рытуалаў і абрадаў, разнастайныя магічныя дзеянні, заговоры і замовы, у якіх выяўляліся каштоўнасці, нормы і стандарты паводзін розных слаёў насельніцтва» [1, с. 13] (тут і далей пераклад наш. — А. С.).

Змяняліся абставіны і стыль жыцця людзей, а разам з імі трансфармаваўся і фальклор, востра рэагуючы на любыя перыпетыі, што адбываліся ў грамадстве. Людзі перабіраліся ў гарады — фарміраваўся гарадскі фальклор, які ўяўляе сабой «з'яву шматгранную, сінтэтычную, а таму яна цяжка падлягае ўпарадкаванню» [2, с. 4]. Больш таго, развіваючыся ва ўмовах індустрыялізацыі, народная творчасць спарадзіла такую спецыфічную літаратурную з'яву, як гарадское фэнтэзі. Відаць, такім арыгінальным чынам гараджане запоўнілі пустаку, што ўтварылася з прычыны страчанага сувязі з прыродай — героі гарадскога фэнтэзі сустракаюцца ўсё з тымі ж фальклорнымі персанажамі: дамавікамі, русалкамі, вампірамі, ведзьмакамі, пярэваратнямі, але ва ўмовах урбаністычнага хранатопу.

Неабходна адзначыць: «У свой час даследчыкі скептычна паставіліся да прымітыўна-аднаслойнага гарадскога фальклору, народжанага ў XIX ст. ростам гарадоў і наплывам вясковага насельніцтва» [3, с. 23]. Аднак час паказаў памылковасць такога меркавання. Па словах аднаго з самых знакамітых пісьменнікаў XX стагоддзя Тэры Пратчэта, «фэнтэзі можа быць сур'ёзнай літаратурай. Фэнтэзі часта і было сур'ёзнай літаратурай» [4]. Як удакладняе П. Марч-Расел, яно «займае месца дзесьці паміж эпічным фэнтэзі і навуковай фантастыкай. З аднаго боку, у ім фігуруюць, здавалася б, вечныя і тагасветныя істоты; з другога боку, дзеянне адбываецца ў пабудаваным чалавекам асяроддзі» [5].

У XXI стагоддзі гарадское фэнтэзі набывае ўсё большую папулярнасць ва ўсім свеце. Цяжка ўявіць англамоўнага (ды і не толькі) чытача, які б не чуў пра «Рэкі Лондана» Бэна Аарановіча, «Амерыканскіх багоў» Ніла Геймана або Персі Джэксана, створанага Рыкам Рыярданам. Кнігалюбы з задавальненнем чытаюць пра прыгоды Макса Фрая ў «Лабірынтах Еха», альтыста Данілава (аўтар — Уладзімір Арлоў), Глеба Партнягіна (аўтар — Яўген Лукін) або Антона Гарадзецкага (аўтар — Сяргей Лук'яненка). Свой уклад у скарбніцу сусветнага фэнтэзі ўнеслі такія сучасныя беларускія пісьменнікі, як Людміла Рублеўская, Вольга Грамыка, Маргарыта Латышкевіч, Ніка Ракіціна.

Матэрыялы і метады даследавання. Аб'ектам даследавання ў дадзеным артыкуле выступае выданне «(Ня)чысты Мінск» (2025) — зборнік апавяданняў, створаных беларускай пісьменніцкай супольнасцю «Шуфлядка пісьменніка», якія, «нягледзячы на трохі насцярожваючую назву <...> не проста прымусяць чытача зірнуць на беларускую сталіцу па-новаму, але і магчыма захопяць яго гісторыяй роднай краіны» [6]. Творы, якія ўвайшлі ў выданне, можна аднесці да катэгорыі аўтарскіх гарадскіх легенд або забабоннай прозы.

Пры дапамозе апісальнага, аналітычнага, герменеўтычнага і культурна-гістарычнага метадаў у артыкуле разглядаюцца асаблівасці створаных аўтарамі вобразаў жыхароў беларускай сталіцы.

Вынікі даследавання і іх абмеркаванне. Азіраючыся на гісторыю чалавецтва, немагчыма не заўважыць той факт, што людзі заўсёды шукалі спосаб «уцячы ад рэальнасці»: рэлігія, спорт, гульні, мода, мастацтва, праца. Аднак самым старажытным з усіх спосабаў з'яўляецца стварэнне міфа, які можа адцягнуць ад нягод штодзённага быцця. «Роля міфаў і асаблівасці міфатворчасці ў сучасным прыгожым пісьменстве выяўляюцца праз актыўнае развіццё двух асноўных напрамкаў фантастычнай літаратуры — эскапічнага і прагнастычнага. Сутнасць першага складае адмаўленне пісьменнікамі законаў аб'ектыўнай рэальнасці з яе будзённай аднастайнасцю і пошук ўнутранай гармоніі ва ўяўным свеце. Названая тэндэнцыя знайшла найбольшае сваё развіццё ў жанры фэнтэзі» [7, с. 48].

На прыкладзе кнігі «(Ня)чысты Мінск» можна ўбачыць, як сучасныя жыхары беларускай сталіцы змагаюцца са штодзённасцю. Неапошнюю ролю адыграваюць персанажы твораў. Іх можна падзяліць на дзве катэгорыі: «людзі і фантастычныя істоты, сярод якіх вылучаюцца міфалагічныя персанажы і не-людзі — героі, падобныя да людзей, але надзеленыя надзвычайнымі здольнасцямі» [8, с. 100].

Пачынаецца зборнік з апавядання Кацярыны Гліністай «Стары Мінск прачынаецца». Галоўны герой — сталічны чараўнік-абярэжнік Максім. Ён заўважае, што апошнім часам у Мінску назіраецца аномальная актыўнасць істот з іншага свету, і звязана гэта з тым, што пісьменнікі сталі ствараць занадта шмат апавяданняў пра адваротны бок сталіцы: «...*нечысць адчувальная да чужых думак. Пра яе так доўга ніхто не ўспамінаў, а тут раптам каралеўскі падарунак — апавяданні. Цяпер зразумела, чаму так завітнела Падсвецце: людское ўяўленне і сіла іхняй веры заўсёды былі найлепшым сілкаваннем для ўсіх астатніх светаў*» [9, с. 11]. На думку Максіма, абуджэнне іншага боку Мінска — гэта добра, бо магія — такая ж сіла прыроды, як і любая іншая стыхія; гарманічнае існаванне сістэмы магчыма толькі ва ўмовах раўнавагі ўсіх яе элементаў, і горад не з'яўляецца выключэннем.

Герайня апавядання Кацярыны Стрынгель «Кандыдат мары» — сталічная жыхарка Наталля. Яна старанна змагаецца з адной з галоўных праблем сучасных прыгажунь — лішняй вагой. Дзяўчына доўга працавала кандытарам (з прычыны чаго і з'явілася вышэйназваная праблема), але, атрымаўшы павышэнне да начальніка камісіі, змагла далучыцца да правільнага харчавання. Калі пад канец працоўнага дня ў пятніцу да яе прыходзіць на зацвярджэнне чарговы кандытар, Наталля, як адказны начальнік, адмаўляецца паставіць подпіс у дакуменце, таму што ў работніцы няма пры сабе пашпарта. На жаль, гэтая жанчына з'яўляецца адзіным кандытарам, што здольны спячы знакамiты торт «Мара», з якім у Наталлі звязана даўняя сямейная традыцыя. З-за непадпісаных дакументаў майстар не змагла выйсці на працу, і, як следства, ніхто з мінчан не купіў торт. Больш таго, на сталіцу абрынуліся дробныя непрыемнасці. Сакрэт заключаўся ў магіі торта «Мара»: «...ён сапраўды мог выконваць мары, але было некалькі правіл: жаданне трэба загадваць толькі ў свой дзень народзінаў, хацець трэба вельмі шчыра, і жаданне павінна быць накіраванае на іншага чалавека, а не на сябе. Калі трымацца ўсіх умоў, жаданне спраўджвалася» [9, с. 119]. Аднак Наталля дамаўляецца з кандытарам на сумесны выраб заветнага торта: герайня не толькі ратуе сямейную традыцыю, але і бабулю. Яна таксама прымае рашэнне стаць прадаўжальніцай традыцыі і пераняць сакрэты майстэрства ў цуда-кандытара. Такім чынам, асабістая драма і перажытыя пакуты, а таксама сумленнасць, прынцыповасць, гатоўнасць ахвяраваць сваім камфортам у імя агульнага добра даюць Наталлі магчымасць стаць адной з захавальніц спакойнага жыцця жыхароў беларускай сталіцы.

У апавяданні Вікі Малікавай «Карона Паднора» сустракаецца даволі незвычайны галоўны герой — паўкроўка Алесь Бражнік. Яго далёкія продкі былі монстрамі, якія пакінулі яму «на памяць» неверагоднай прыгажосці валасы і невялікую «генетычную анамалію» ў выглядзе снежна-белай воўны па ўсім целе ў зімовы час года; пры гэтым брат Алеся і яго пляменнікі з'яўляюцца самымі звычайнымі людзьмі. Галоўны герой жыве за горадам і даволі абыякава ставіцца да праблем сталічных жыхароў: «Алесь любіў лес, але яшчэ больш — шум гарадскіх праспектаў Мінска і гоман людскога натоўпу. Толькі вось людзі не любілі Алеся» [9, с. 162]. Аднак напалову міфічная істота сутыкаецца з тымі ж праблемамі, што і любы сучасны жыхар мегаполіса: ён самотны, нават калі пастаянна акружаны жывымі істотамі, паколькі «монстры» яго не прыймаюць з-за вялікага падабенства з людзьмі, а чалавечы час цяжэ для яго занадта хутка. Да таго ж адзіны чалавек, якога ён лічыў сваім сябрам, якога любіў больш, чым роднага брата, вырашае выкарыстаць Алеся дзеля атрымання асабістай выгады. Мікіта смяротна хворы, і чалавечая медыцына не ў сілах дапамагчы яму. Застаецца адна надзея — на тагасветныя сілы. Ён просіць свайго «чароўнага» сябра аб дапамозе: трэба ўсяго толькі скрасці ў Паднора (цара ўсіх мышэй) яго карону. Аднак Мікіта замоўчвае, што кошт яго здароўя — жыцці іншых людзей: «...паводле легенды, карона прыносіць чалавеку ацаленне ад хваробаў і неўміручасць. Толькі вось, застаўшыся без свайго галоўнага ўпрыгажэння, Паднор з часам ператвараецца ў неўтаймаваны згустак лютасці і злосці. Ён будзе хадзіць па зямлі ў пошуках кароны і знішчаць кожнага, хто сустрэнецца на шляху. <...> Пачвары ёсць пачвары. З імі не дамовішся» [9, с. 168]. І вось Алесь Бражнік, істота, якая належыць іншаму свету, аказваецца перад самым чалавечым і самым жорсткім выбарам: выратаваць блізкага чалавека, загубіўшы дзясяткі, а можа быць, і сотні нявінных жыццяў, ці глядзець, як у імя прывідных ідэалаў, любові да людзей, якія ненавідзяць, трукцяць і не прымаюць яго, памірае той, хто ўсё жыццё быў яму бліжэй за роднага брата: «Чаму я павінен вырашаць, каму жыць, а каму паміраць?! Ці магу я падараваць смяротнаму вечнае жыццё? Хіба я бог? <...> На імгненне бліснула карона, і Алесь адчуў, як па сэрцы нібы паласнулі нажом. <...> Ён ведаў, што будзе трымаць Мікіту за руку да яго апошняга ўздыху, вінавата зазіраючы ў родныя вочы, але ўнутрана ўсведамляючы, што ўсё ж прыняў слушнае рашэнне» [9, с. 184—185]. Такім чынам, мы бачым, што ў сутыкненні двух светаў — свету нажывы, грошай і раскошы сталічнага жыцця, ад якіх атрымліваў асалоду Мікіта, і свету звышнатуральных істот, якія шануюць спакой, утульнасць і цяпло зносін, — перамагае гуманізм, які выбірае Алесь Бражнік.

Падзеі ў апавяданні Анушы Захарэвіч «Антыкварыят з душой» адбываюцца ў «галерэі жыванісу і антыкварыяту “Рарытэт” на скрыжаванні вуліц Рэвалюцыйнай і Камсамольскай у самым цэнтры Мінска» [9, с. 186]. Уладальніца крамы Мар’яна Віктараўна валодае незвычайным дарам — магіяй жаданняў. Яна ўмее беспамылкова вызначаць, менавіта які з экспанатаў, прадстаўленых у яе галерэі, прызначаны канкрэтнаму пакупніку. Але аднойчы адбываецца нешта немагчымае і жудаснае: яна зусім не адчувае, які прадмет даўніны прапа-наваць дзесяцігадоваму хлопчыку з чырвоным заплечнікам. Як высветліцца пазней, з магіяй Мар’яны ўсё было ў поўным парадку, проста хлопчык шукаў падарунак не для сябе, а для свайго дзядулі. Калі абодва прыходзяць у галерэю, гаспадыня становіцца сведкай дзіўнай гісторыі аб’яднання пакаленняў. Медальён з партрэтам Францужанкі, які абраў дзядулю, калісьці належаў ягонаму прадзеду: «Ён прыйшоў у Мінск з войскам Напалеона, але атрымаў раненне і не змог рухацца далей. <...> Праз некаторы час ён ажаніўся з дачкой гаспадара кватэры, у якой жыў, але, паводле сямейнай легенды, ніколі не расставаўся з медальёнам <...>. Гаварылі, што яго каханая так і засталася чакаць яго ў Францыі... <...> Падчас Вялікай Айчыннай вайны <...> мой бацька выкупіў гэтым медальёнам нашыя жыцці, аддаўшы яго нямецкаму афіцэру» [9, с. 195]. Страта фамільнага скарба стала сапраўднай трагедыяй для маленькага тады Валодзі. Магія ўладальніцы галерэі дапамагла здзейсніцца вялікаму цуду чалавечага жыцця — аднаўленню страчанай сувязі з продкамі, са сваім родам. І, выканаўшы гэтую місію, Мар’яна ў якасці ўзнагароды атрымлівае здзяйсненне ўласнага жадання — муж дорыць ёй шчанюка, пра якога яна так доўга марыла.

У апавяданні Іі Палікарпавай-Гілевіч «Радня» дзеянне адбываецца ў двух мірах. Адзін з іх — умоўны «свет нябожчыкаў», у якім дзяўчынка Юльяна з бабуляй чакаюць, калі сваякі прыйдуць да іх на свята. У свеце жывых хлопчык Максім з мамай і цёткай едзе наведць магілу дзядзькі. І вось на Кальварыйскіх могілках, якія з’яўляюцца самымі старажытнымі ў Мінску, адбываецца скрыжаванне двух светаў — Максім і Юльяна сустракаюцца дзякуючы таму, што з’яўляюцца вельмі «далёкімі» сваякамі. Дзяўчынка паясняе, што Дзяды — гэта самае галоўнае свята для тых, каго ўжо няма ў свеце жывых. Толькі ў гэтую дату ў іх ёсць магчымасць сапраўды дакрануцца да сваёй радні: «Парашок. Ты ўдыхаеш яго, быццам зноў можаш дыхаць, і становішся коткай або сабакам. <...> Дык вось, коткай можна падысці да каго-небудзь з Радні і адчуць, як раней адчуваў, скуру, цяпло, біццё сэрца. Ён жывы, і ты зноў жывы. І ведаеш, што цябе не забылі і на наступнае свята ты зноў іх усіх убачыш, а не адправішся ў нябыт» [9, с. 101].

Дзяўчынка распавядае Максіму сваю гісторыю. Юльяна жыла ў Мінску ў першай палове XIX стагоддзя. На жаль, яна так і не паспела ўбачыць фантан у выглядзе хлопчыка з лебедзем, таму што памерла, задыхнуўшыся на пажары насупраць таго самага Аляксандраўскага сквера. Аднак магія тэхналогій XXI стагоддзя дазваляе здарыцца двум цудам. Па-першае, на сваім мабільным тэлефоне Максім паказвае сваячцы той самы фантан, і гэта аказваецца самай вялікай радасцю Юльяны ў яе новым існаванні. Па-другое, адразу пасля гэтага на могілкі прыходзіць маладая пара з Францыі: іх сваяк пахаваны тут («Кальварыйскія могілкі такія старыя, што тут нават ёсць магільны салдат напалеонаўскай арміі» [9, с. 96—97]), але там, у сваім «свеце нябожчыкаў», ён ужо страціў надзею дачакацца іх. Такім чынам, аўтар настойліва падкрэслівае ідэю, якая скразным матывам праходзіць праз усю беларускую літаратуру: неўміручасць дасягаецца толькі праз сувязь пакаленняў, і галоўная задача сучасных гараджан — захаванне гістарычнай памяці.

Герой апавядання Алесі Лісоўскай «І свет больш не быў пустым» Вадзім — тыповы прадстаўнік сучаснай гарадской моладзі. Ён працуе праграмістам у душным офісе на вуліцы Кірава, пасля працы «тусуецца» на Зыбіцкай, а па выхадных выязджае з сябрамі на Мінскае мора — на пікнік або на рыбалку. Жыве Вадзім у цэнтры Мінска і вельмі любіць свой горад: «Мінск заўсёды быў розным: раніцай — мітуслівым, з заторамі на дарогах і соннымі сабачні-камі; днём — застылым у лёгкай дрымоце. <...> Вечарам горад быў прыбраным: ціхім у “спаль-ніках” і залітым рознакаляровымі агнямі ў цэнтры. Ноччу ж... Ноччу Мінск прачынаўся, выпускаячы на вуліцы натоўпы людзей, якія нечага шукалі, нечага чакалі» [9, с. 247—248].

Некалькі год таму ў Вадзіма памерла мама, якую ён вельмі любіў, таму горыч страты не адпускае яго да гэтага часу. Ён з балючай вастрынёй успамінае маміны любімыя рэчы, пах яе пральнага парашка і старыя фотаздымкі. Яго бацька неяк змог справіцца з пачуццямі, а малады чалавек застаўся са сваім горам адзін на адзін. Больш таго, ён так і не змог вырашыць, як, а галоўнае, навошта яму жыць далей: *«Мусіць, калі ты перажыў смерць маці ў дваццаць тры, то больш і не баішся нічога. Ні-чо-га. Свет стаў пустым без яе»* [9, с. 252]. У чарговы выхадны дзень Вадзім едзе на вячэрнюю рыбалку на Мінскае мора, дзе сустракаецца з прадстаўніцай іншага свету — русалкай. Аднак малады чалавек губляе ключы ад машыны і вымушаны вяртацца дадому на аўтобусе, дзе яго спадарожнікамі аказваюцца самыя звычайныя сталічныя жыхары, а адна бабулечка нават частуе яблыкам. Фрукт аказваецца з нейкім цудоўным эфектам: наступнай раніцай Вадзім не памятае абсалютна нічога пра папярэдні вечар. Рыбалка, русалка, страчаныя ключы, аўтобус і яго пасажыры — на месцы гэтых успамінаў утварылася пустата.

Жыццё героя апавядання працягваецца па звыклым раскладзе: ён працуе, адпачывае з сябрамі, пачынае адносіны з дзяўчынай па імені Лера. Але дзякуючы неверагоднаму збегу абставін, гісторыя Вадзіма паўтараецца, толькі ўжо ў якасці галоўнага дзеючага персанажа выступае Лера: яна сустракае русалку, потым з’ядае яблык і забывае пра інцыдэнт. А Вадзім, наадварот, успамінае ўсё. І ў адзін цудоўны летні вечар ён прыходзіць на Камсамольскае возера, вакол якога яны так часта гулялі разам з мамай, і сустракае там усіх пасажыраў таго аўтобуса, на якім ён калісьці вяртаўся пасля спаткання з русалкай: *«Вы хто? — Мы — іншыя, — нарэшце ўжо без непатрэбнага гумару адказала бабуля. — А я? — А ты — чалавек»* [9, с. 270]. І аказваецца, што ў гэтых «іншых» такое ж звычайнае жыццё, як і ў сярэдне-статыстычных мінчан: яны заводзяць профілі ў сацыяльных сетках, выгульваюць модных маленькіх сабак, ездзяць на дачы, працуюць. Атрымліваецца, што такім дзіўным і няпростым спосабам жыццё як быццам дорыць маладому чалавеку, які ўжо не спадзяецца вылечыць незагойную рану ў сэрцы, праменьчык надзеі: *«Захад Вадзім сустрэў у адзіноце. Гэта быў добры захад. Прыгожы. Такі ж як звычайна. Ці не? Не. Свет больш не быў пустым. Бо калі ў гэтым свеце існуюць іншыя, быць можа, і мама не памерла. Яна проста жыве недзе»* [9, с. 272]. Вадзім нібы стварае для сябе альтэрнатыўную рэальнасць, і гэта становіцца магчымым «не толькі таму, што чалавечая душа змяшчае нямала добрага і благога, але і таму, што свет мы мадэліруем паводле ўласных уяўленняў» [10, с. 129].

Заклучэнне. Шматбаковы аналіз выдання «(Ня)чысты Мінск» дазваляе сцвярджаць, што ў творах сучасных маладых беларускіх пісьменнікаў іншасвет і рэчаіснасць трывала і непарыўна аб’ядноўваюцца дзякуючы разуменню таго, што працяг жыцця і захаванне раўнавагі паміж вымярэннямі залежаць ад трывалай сувязі паміж пакаленнямі, захавання культурнай памяці, любові, якая выходзіць за рамкі асабістых адносін і ўключае глыбокае суперажыванне ўсяму чалавецтву. Таксама пісьменнікі пакрэсліваюць здольнасць істот іншасвету дэманстраваць цэлы спектр чалавечых эмоцый і жаданняў: імкненне ўбачыць нешта новае і прыгожае, правесці вечар у кампаніі сяброў, дапамагчы ў складаных абставінах. Больш таго, яны аказваюцца не менш (а часам і больш) гуманныя, чым звычайныя людзі, якія таксама могуць выяўляць экстраардынарныя якасці — адгадваюць жаданні іншых, пякуць чароўны торт, бачаць незвычайнае ў штодзённым.

Спіс цытаваных крыніц

1. Кухто, Л. Фольклорные истоки массовой культуры / Л. Кухто // Фальклор і сучасная культура : матэрыялы III Міжнар. навук.-практ. канф., 21—22 крас. 2011 г., Мінск : у 2 ч. / рэдкал.: І. С. Роўда [і інш.]. — Мн. : Выд. цэнтр БДУ, 2011. — Ч. 2. — С. 13—14.
2. Современный городской фольклор : метод, указания и ил. материал по проведению фольклор. практики студентов I курса филол. фак. / сост.: О. В. Приемко [и др.] ; под ред. О. В. Приемко. — Мн. : БГУ, 2014. — 128 с.
3. Бязлепкіна, А. П. Беларуская літаратура і гарадскі фальклор: стратэгіі ўзаемадзеяння / А. П. Бязлепкіна // Беларуская літаратуразнаўства : навук.-метад. зб. / гал. рэд. Л. Д. Сінькова. — Вып. 8. — Мн. : БДУ : Паркус Плюс, 2010. — С. 23—26.

4. Rothfuss, P. Thoughtson Pratchett / P. Rothfuss. — Patrick Rothfuss, 2015. — P. 1. — URL: <https://blog-patrickrothfuss.com/2015/08/thoughts-on-pratchett/> (дата обращения: 01.09.2025).

5. March-Russell, P. Urban fantasy novels: why they matter and which one should read first / P. March-Russell. — The Conversation, 2020. — URL: <https://theconversation.com/urban-fantasy-novels-why-they-matter-and-which-ones-to-read-first-137942> (дата обращения: 01.09.2025).

6. Гребенников, Н. Увлекательное путешествие среди реальных локаций столицы: книгу мистических рассказов белорусских писателей презентовали в Минске / Н. Гребенников. — URL: <https://1prof.by/news/stilzhizni/uvlekatelnoe-puteshestvie-sredi-realnyh-lokaczij-stoliczy-knigu-misticheskikh-rasskazov-beloruskich-pisatelej-prezentovali-v-minske/> (дата обращения: 01.09.2025).

7. Аммон, М. Фантастычная літаратура і сучасная міфатворчасць / М. Аммон // Фальклор і сучасная культура : матэрыялы III Міжнар. навук.-практ. канф., 21—22 крас. 2011 г., Мінск : у 2 ч. / рэдкал.: І. С. Роўда [і інш.]. — Мн : Выд. цэнтр БДУ, 2011. — Ч. 2. — С. 48—49.

8. Чарнавокая, А. М. Матывы барацьбы і супрацьстаяння ў сучасным беларускім фэнтэзі / А. М. Чарнавокая // Вестник БарГУ. Серия: Педагогические науки. Психологические науки. Филологические науки (литературоведение). — 2025. — № 1 (17). — С. 99—104.

9. (Ня)чысты Мінск : зб. містыч. апавяданняў / калектыў аўт. т-ва бел. фантастаў «Шуфлядка пісьменніка» ; іл. Г. Дзюкава Batori. — Мн. : Папуры, 2025. — 304 с.

10. Латышкевіч, М. Ю. Іншасветныя існасці як знакі прасторы ў беларускай няказкавай прозе / М. Ю. Латышкевіч // Фалькларыстычныя даследаванні : Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. — Мн. — 2009. — Вып. 6. — С. 125—129.

Паступіў у рэдакцыю 25.12.2025.